

SUOMALAISTEN KÄYTTÄMÄT TUNNESANAT MUSIIKIN ESITTÄMIEN JA HERÄTTÄMIEN EMOOTIOIDEN KUVAAMISESSA

Henna-Riikka Peltola & Tuomas Eerola

Musiikin laitos, Jyväskylän yliopisto
henna-riikka.peltola@jyu.fi

Tiivistelmä

Tutkittaessa niinkin abstraktia asiaa kuin tunteita ja ihmisten tunnekokemuksia tutkittavien äidinkieli on ratkaisevan tärkeässä roolissa. Kokemukset ylipäättään rakentuvat erilaisista merkitysverkoista, joiden välittäminen kuulijalle sellaisenaan ei onnistu ilman käytettävää kieltä, mikä taas puolestaan muokkaa väistämättä itse kokemusta. Suomalaisessa musiikin emootiotutkimuksessa ei ole erityisen hyvin vakiintunutta tunnesanastoa, ja kansainvälisen tutkimuksen termistö on luonnollisestikin englanninkielistä. Eri kielten tunteisiin viittaavat sanat eivät ole niin yhtenäisiä, että esimerkiksi englanti kävisi ongelmitta yhteismitalliseksi työvälineeksi sanastojen semantiikan erittelyssä, joten käsitteiden huolellinen määrittely on perusteltua.

Tässä tutkimuksessa kartoitettiin suomenkielisten tunnesanojen relevanttiutta musiikin kontekstissa. Tarkoituksena oli selvittää, millä adjektiiveilla vastaajat kuvaavat musiikin esittämiä ja herättämiä tunteita, ja sitä millaisia affektiivisia ominaisuuksia nämä pitävät sisällään.

Aineiston keruu toteutettiin yliopiston verkkokyselynä, jossa vastaajat nimesivät musiikin suhteen mielestään relevantteja adjektiiveja sekä vapaasti assosioiden että valmiista sanalistasta valikoiden. Adjektiivilista koostui 109 tunnetta kuvaavasta adjektiivista. Sanat valittiin listaan suomentamalla emootiotutkimuksen klassisten mallien (Russell 1980; Oatley 1992; Lazarus 1991) termit kaikkine suomenkielisinä synonyymeineen. Listaa täydennettiin Seija Tuovilan (2005) väitöskirjasta poimittujen suomalaisten yleisimpien tunnesanojen sanalistan pohjalta. Näistä kootun listan sanamäärää supistettiin lopulliseen muotoon asiantuntijaryhmässä suoritettuna pilottikyselyn perusteella. Kyselyssä saatujen tärkeimpien tunnesanojen affektiivisia ominaisuuksia selvitettiin tarkemmin pienemmällä kyselyllä. Alustavista tuloksista käy ilmi vastaajien yleisimmin valitsevat adjektiivit kuvailemaan musiikin ilmaisemia ja herättämiä tunteita. Tulosten pohjalta voidaan jatkossa suunnitella erityisesti suomenkieliseen tunnetutkimukseen sopivia käsitelmälajeja.

Asiasanat: musiikki, tunteet, käsitteet, kysely

1. Johdanto

Tutkittaessa ihmisten tunteita tutkimuskohdeena on yksilöiden subjektiivinen kokemusmaailma. Vaikka esimerkiksi psykologisessa lähestymistavassa emootioita tutkitaan usein vaikkapa mittaamalla koehenkilössä eri tunnereaktioiden vuoksi heränneitä fysiikaalisia vasteita, jää tämänkaltaisessa tutkimuksessa näkökulma väistämättä jokseenkin pinnalliseksi: mittareilla pystytään kyllä havaitsemaan esimerkiksi kehollisia muutoksia, mutta niiden laadusta tai merkityksestä koehenkilölle itselleen ei saada selkoa, ellei hän niistä itse kerro. Siksiä tutkittaessa ihmisten tunnekokemuksia tutkittavien äidinkieli on

ratkaisevan tärkeässä roolissa. Kokemukset ylipäättään rakentuvat erilaisista merkitysverkoista, joiden välittäminen kuulijalle sellaisenaan ei onnistu ilman käytettävää kieltä, minkä taas puolestaan voidaan ajatella muokkaavan osaltaan itse kokemusta (vrt. Saresma 2007). Tällaista kielellistä puolta korostavaa näkökulmaa kutsutaan *relativistiseksi tunneksitykseksi*. Sen mukaan tunteet ovat kulttuurisesti konstruoituneita, osa kulttuurista merkitysjärjestelmää, jossa koko tunnejärjestelmän opettelu ja ylläpito tapahtuu kielien avulla. (Tuovila 2005.)

Vaikka suomalaisessa tunteiden tutkimuksessa on esimerkiksi kieltentutkimuksen

alalla (Tuovila 2005) muodostettu käsitteistöä omalla äidinkielellämme, musiikin emootiotutkimukseen ei ole vakiintunut erityisen hyvin suomenkielistä tunnesanastoa. Kansainvälisen tutkimuksen termistö on luonnollisestikin englanninkielistä. Eri kielten tunteisiin viittaavat sanat eivät ole niin yhtenäisiä, että esimerkiksi englanti kävisi ongelmitta yhteismitalliseksi työvälineeksi sanastojen semantiikan erittelyssä (Tuovila 2005), joten käsitteiden huolellinen määrittely on perusteltua. Sen vuoksi tässä tutkimuksessa haluttiin perehtyä musiikkiin liittyviin emootioihin kielellisistä lähtökohdista käsin.

Tutkimuksessa selvitettiin suomalaisten käsityksiä musiikin kannalta keskeisistä tunnesanoista. Tarkoituksena oli saada tietoa siitä, mitä sanoja suomalaiset valitsevat kuvattaessa sekä musiikin ilmentämiä että sen heissä kuulijana herättämiä tunteita. Näitä kahta musiikillista tunnetyyppiä pidetään erillisinä, mutta silti toisiinsa kytköksissä olevina ilmiöinä (Sloboda & Juslin 2001), sillä kuulija voi hyvinkin tunnistaa musiikissa ilmenevän tunteen ilman, että se herättää hänessä itsessään välttämättä mitään tunnereaktiota. Toisaalta musiikki voi myös herättää kuulijassa erilaisia tunteita musiikillisista emootioista riippumatta. (Vrt. Gabrielsson 2002.) Tunnetyyppien erottelu on tärkeää, koska niihin liittyvät psyykkiset mekanismit saattavat poiketa toisistaan, eivätkä musiikista havaitut tunteet välttämättä ole samanlaisia kuin musiikin herättämät tunteet (Juslin & Laukka 2004). Tutkimuksen pyrkimyksenä oli myös verrata suomalaisten eniten käytämiä tunnesanoja kansainvälisten emootiomallien sanastoihin.

2. Aineisto ja menetelmät

Tutkimusta varten laadittiin sanalista, joka kattoi 109 suomenkielistä substantiivia. Sanat valittiin ensinnäkin suomentamalla musiikin emootiotutkimuksessa yleisesti käytettyjen emootiomallien (Russell, 1980; Oatley, 1992; Lazarus, 1991; Zentner et al., 2008) termit suomenkielisine synonyymeineen. Listaa täydennettiin Seija Tuovilan (2005) väitöskirjasta poimittujen suomalaisten yleisimpien tunnesanojen avulla. Alun perin 118 sanaa käsittänyt lista supistettiin lopulli-

seen muotoonsa asiantuntijaryhmässä suoritettuna pilottikyselyn perusteella.

Kyselyssä vastaajia kehoitettiin luettelemaan omasta mielestään musiikin kannalta relevantteja tunteita vapaasti assosioiden sekä arvioimaan valmiista substantiivilistassa olleita tunnesanoja. Molemmissa kohdissa vastaajia pyydettiin arvioimaan sekä musiikin ilmaisemia että herättämiä tunteita. Avoimissa kysymyksissä pyydettiin vastaamaan kysymyksiin "Mitä tunteita musiikilla voidaan kuvata? Listaa tähän mieleesi tulevia sanoja vapaassa järjestyksessä." ja "Mitä tunteita musiikki voi herättää sinussa kuulijana? Listaa tähän mieleesi tulevia sanoja vapaassa järjestyksessä.". Monivalintaosuudessa vastaajia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1–5 "Kuinka hyvin musiikki pystyy ilmaisemaan seuraavia tunteita? (1 = ei lainkaan, 5 = todella hyvin)" sekä "Kuinka usein musiikin kuuntelu herättää sinussa seuraavia tunteita? (1 = ei koskaan, 5 = usein)". Kummassakin tapauksessa vastaajat arvioivat saman 109 tunnesanaa kattavan listan.

Aineisto kerättiin internetkyselynä, jota jaettiin vastaajille sekä Jyväskylän yliopiston sähköpostilistojen kautta että yhteisöpalvelu Facebookissa. Kysely oli vapaasti kenen tahansa vastattavissa. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 499 henkilöä, joista osa oli jättänyt lomakkeen täyttämisen kesken tai niissä ilmeni muita vakavia puutteita. Analyysiin hyväksyttiin lopulta 373 kokonaan tai lähes kokonaan täytettyä lomaketta. Vastaajien keski-ikä oli 26,1 vuotta ja ikäjakauma oli 19–75. Vastaajista 280 oli naisia ja 57 miehiä. 37 vastaajaa ei halunnut paljastaa sukupuoltaan. Vastaukset käsiteltiin anonymisti ja vastaajien kesken arvottiin elokuvalippuja sekä lahjakortti.

3. Tulokset yleisimmistä tunnesanoista

Avoimien kysymysten kohdalla suurin osa vastaajista kirjoitti, että musiikilla voidaan ilmaista ja se voi herättää heissä kuulijana "kaikkia" tai "mitä tahansa tunteita". Avoimien kysymysten sanastossa esiintyi samoja sanoja kuin valmiissa sanalistoissa, joskin eräitä listoista puuttuvia tunteita, kuten "bilefiilis"/tms. juhlimiseen liittyvä tunne ja isänmaallisuus/nationalisuus, nousi esiin muutamissa vastauksissa.

Sanalistoja koskevat arviot käsiteltiin siten, että kullekin tunnesanalle laskettiin vastanneiden keskiarvo ja sanat järjestettiin yleisyytensä (koetut tunteet) ja sopivuutensa (havaitut tunteet) mukaan (ks. Taulukko 1 ja 2). Lisäksi kummankin listan kärkipäähän sijoittuneiden sanojen ominaisuuksia arvioitiin pienemmällä asiantuntijaryhmällä. Vastajaat arvioivat 75 sanan positiivisuutta ja negatiivisuutta 7-portaisella asteikolla (1 = erittäin negatiivinen ja 7 = erittäin positiivinen). Sanat, joiden keskiarvoksi muodostui neljä tai sitä suurempi luku, tulkittiin luonteeltaan positiivisiksi; alle neljän keskiarvolla olleet sanat tulkittiin puolestaan negatiivisiksi (ks. Taulukko 1 ja 2).

Taulukko 1. Yleisimmät musiikin ilmaisemat tunteet ja niiden ominaisuudet.

Musiikin ilmaisemat tunteet	Keskiarvo	Posit./negat.
Suru	4,77	1,78
Ilo*	4,74	6,75
Rakkaus*	4,64	6,75
Haikeus*	4,64	3,87
Energisyys*	4,63	6,25
Riemu*	4,62	6,75
Onnellisuus*	4,59	6,87
Alakuloisuus	4,58	2,50
Synkkyys	4,54	1,87
Murhe	4,54	1,75
Viha	4,52	1,25
Ikävä*	4,49	2,50
Melankolia	4,46	2,87
Raivo	4,45	-†
Aggressio	4,45	1,87
Tuska	4,43	1,37
Ahdistus	4,39	1,50
Epätoivo	4,39	1,25
Kaiho*	4,29	3,75
Innostus*	4,28	6,12
Vitutus	4,24	1,12
Kärsimys	4,23	1,25
Rauhallisuus*	4,23	4,37
Suuttumus	4,23	2,25
Levollisuus*	4,23	4,87

* Molemmissa listoissa esiintyvä sana, † ei mukana negatiivisuus-positiivisuus -arvioissa.

Molemmista sanalistoista nousi esiin toistuvia relevantteja tunnesanoja. Vastajien mielestä musiikki voi sekä ilmaista että herättää heissä kuulijana tiettyjä samoja tunteita, kuten *iloa, surua, energisyyttä, haikeutta, rakkautta* ja *ikävää*. Yhteisiä, kummankin listan 50 tärkeimmän sanan joukossa olleita tunteita löytyi 28¹.

Musiikin ilmaisemien tunteiden ja musiikin herättämien tunteiden listat poikkesivat toki toisistaan.

Taulukko 2. Yleisimmät musiikin herättämät tunteet ja niiden ominaisuudet.

Musiikin herättämät tunteet	Keskiarvo	Posit./negat.
Ilo*	4,33	6,75
Energisyys*	4,32	6,25
Haikeus*	4,02	3,87
Liikutus	4,00	4,75
Mielihyvä	3,99	6,12
Riemu*	3,96	6,75
Innostus*	3,95	6,12
Levollisuus*	3,88	4,87
Rentous	3,88	5,25
Nautinto	3,77	6,00
Onnellisuus*	3,76	6,87
Hilpeys	3,75	6,25
Rauhallisuus*	3,69	4,37
Intoutuminen	3,69	5,87
Ikävä*	3,69	2,50
Vapautuneisuus	3,68	6,12
Rakkaus*	3,66	6,75
Miellyttävyys	3,65	5,62
Huolettomuus	3,63	5,75
Vapaus	3,58	5,60
Kaiho*	3,58	3,75
Nostalgia	3,57	5,37
Virkeys	3,56	5,37
Lämpö	3,54	5,87
Tsemppi	3,48	5,87

* Molemmissa listoissa esiintyvä sana.

¹ *Suru, ilo, rakkaus, haikeus, energisyys, riemu, onnellisuus, alakuloisuus, murhe, ikävä, melankolia, kaiho, innostus, rauhallisuus, levollisuus, hilpeys, voimakkuus, liikutus, hilpeys, voimakkuus, liikutus, toivo, hellyys, rentous, ihastus, vapaus, lämpö, intoutuminen, huolettomuus, hurmio ja vapautuneisuus.*

Jo aiempien tutkimusten (mm. Zentner et al., 2008) perusteella on havaittu, että musiikin ilmaisemia tunteita havaitaan useammin kuin koetaan, ja että erityisesti negatiiviset tunteet ovat useimmiten havaittujen kuin koettujen tunteiden joukossa. Musiikin herättämät tunteet ovat yleensä pääasiallisesti positiivisia. Myös tämä tutkimus vahvisti kyseiset havainnot: ero havaituissa ja koetuissa tunteissa ilmeni sanakohtaisten keskiarvojen kohdalla selvästi. Musiikin ilmaisemien tunteiden 37 tärkeintä sanaa saivat keskiarvoon yli neljä (asteikolla 1–5), kun taas koettujen tunteiden puolella samaan ylsivät vain neljä yleisintä tunnetta. Koetut tunteet olivat myös keskimäärin huomattavasti havaittuja positiivisempia: musiikin ilmaisemien tunteiden kärkipäässä olivat *suru*, *ilo*, *rakkaus*, *haikeus*, *energisyys*, *riemu*, *onnellisuus*, *alakuloisuus*, *synkkyys* ja *murhe*, kun taas koetuista tunteista yleisimmiksi listattiin *ilo*, *energisyys*, *haikeus*, *liikutus*, *mielihyvä*, *riemu*, *innostus*, *levollisuus*, *rentous* ja *nautinto*. Selvästi negatiiviset tunteet, kuten *alakuloisuus* ja *synkkyys* puuttuivat koettujen tunteiden kärkikymmeniköstä, sen sijaan suomalaisen kulttuurin oma, ambivalentti tunne *haikeus* nousi sekä ilmaistuissa että koetuissa tunteissa kaikkein tärkeimpien joukkoon. *Haikeus* määriteltiin asiantuntija-arvioissa keskiarvon perusteella täpärästi negatiiviseksi tunteeksi ($M = 3,9$), vaikka siihen yleisellä tasolla vaikuttaakin liittyvän myös paljon positiivisia sävyjä.

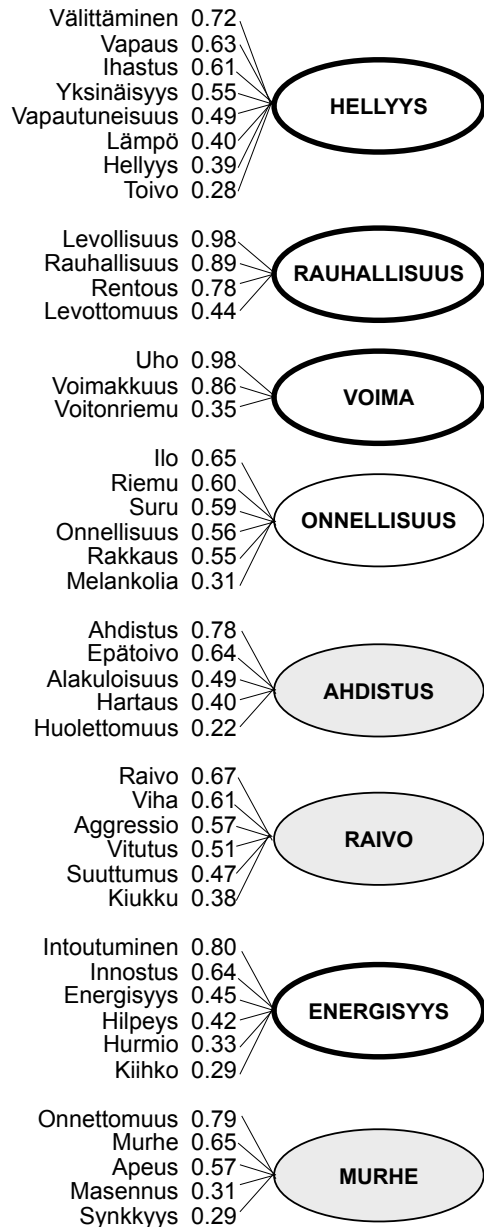
4. Tulokset tunteiden rakenteesta

Jotta voitaisiin tarkastella myös sanojen taustalla mahdollisesti olevia tunteiden taustarakenteita, toistettiin Zentnerin kollegoineen (2008) tekemä eksploratiivinen faktorianalyysi kaikille sana-arvioille, jossa faktoreiden tulkintaa helpotettiin rotatoinnilla (promax), jossa tulokseksi saadaan ei-ortogonaalisia faktoreita. Tämä optio oli käytössä myös Zentnerin analyysissä, mutta myös muualla on osoitettu, että tunteiden taustaulottuvuudet ovat toistensa kanssa päällekkäisiä (esim. Schimmack & Grob, 2002).

Musiikin ilmaisemissa tunteissa 8 faktoria pystyi selittämään n. 49% alkuperäisestä musiikin ilmaisemien tunnesanojen kova-

rianssimatriisista. Nämä faktorit on esitelty kuvassa 1.

Musiikin ilmaisemat tunteet

Kuva 1. Tunnesanojen kuvaava faktorirakenne. Harmaaksi värjätyt laatikot koostuvat pääosin negatiivista tunnesanoista. Lihavoidut laatikot ovat musiikin herättämien tunteiden kanssa yhteisiä faktoreita. Numerot kuvaavat faktorilatauksia.

Kuvassa 1 faktorit on alustavasti nimetty tulkintaa helpottamaan. Kuten aiemmassa

analyysissä todettiin, myös musiikin ilmaisemien tunnesanojen taustalla oleva rakenne näyttäisi tuovan rikkaan paletin erilaisia tunnekaraktereja esille. Huomionarvoista on runsas negatiivisten faktoreiden määrä (3). Poimisimme vielä erikseen muutaman erityisesti vaikuttavan tunnesanan faktoreista. Esimerkiksi *suru* on tiukasti yhteydessä onnellisuuteen, se on yhdessä samassa faktorissa *ilon*, *riemun*, *rakkauden* ja *melankolian* kanssa. Samaan aikaan analyysi paljasti toisen faktorin, jonka olemme nimenneet MURHE -termillä, jossa on *apeus*, *masennus*, *synkkyys*. Tämä surun liittyminen positiivisiin tunteisiin ehkä heijastaa surun erityistä roolia musiikin herättämissä tunteissa (Vuoskoski & Eerola, 2012).

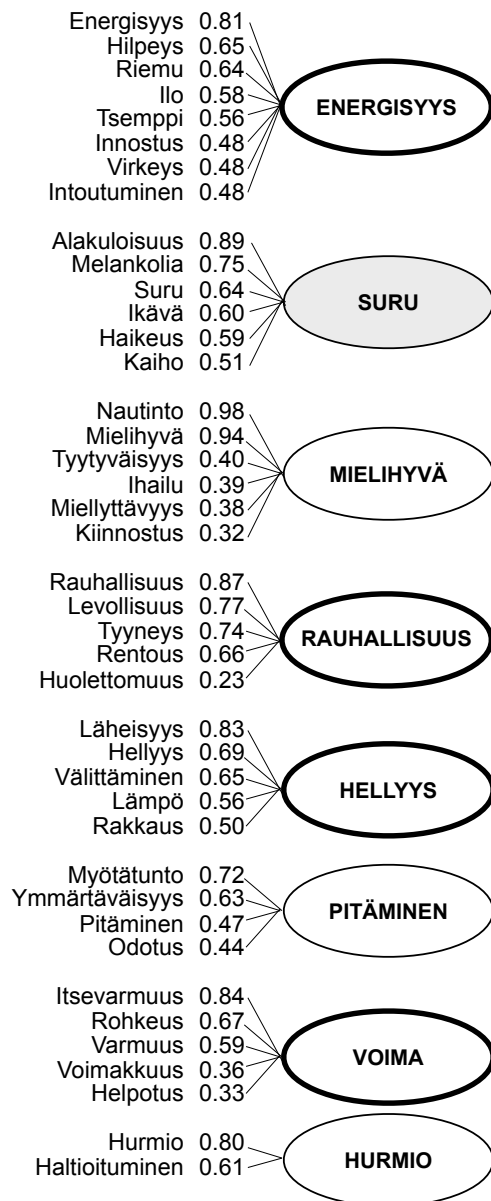
Toteutimme identtisen analyysin myös musiikin herättämille tunteille. Analyysi tuotti myös 8 faktoria, jotka kattoivat puolestaan 55% alkuperäisestä tunnesanojen kovarianssimatriisista. Nimesimme alustavasti nämä rakenteet niin, että vertailu helpottuisi musiikin ilmaisemien tunteiden kanssa. Faktorirakenne on esitelty kuvassa 2.

Erona musiikin ilmaisemiin tunteisiin on huomionarvoista negatiivissävytteisten tunteiden vähäisyys esille nousseissa faktoreissa. Vain yksi tämänkaltainen faktori, SURU, nousee esille, ja siinäkin on juuri aiemmin tarkemmin kuvattuja ambivalentteja tunnesanoja kuten *kaiho*, *ikävä*, ja *haikeus*. On myös kiinnostavaa, että mukana on rakenne, jossa käsitellään myötätuntoa, ymmärtävyyttä ja pitämistä (nyt nimeltään PITÄMINEN). Tämänkaltaista tunnerakennetta ei aiemmissa musiikin ja tunteiden kartoituksessa ole tullut esille siitä huolimatta että empatian on todettu olevan keskeinen tekijä musiikin herättämien tunteiden syntymisessä (esim. Vuoskoski & Eerola, 2012).

Vertailu Zentnerin 9 eri faktorista koostuvan GEMS-mallin kanssa paljastaa, että huomattava osa (6) rakenteista on jollakin tavalla lähellä toisiaan: (1) HELLYYS- (tämä tutkimus) ja TENDERNESS- (Zentnerin tutkimus) faktorit vaikuttavat yhteensopivilta, (2) HURMIO- ja WONDER-faktorit lienevät samaa kuvaa käsite, (3) SURU ja SADNESS ovat hyvin samanlaisia, (4) VOIMA ja POWER ovat myös läheisiä hengenheimolaisia, (5) RAUHALLISUUS sekä PEACEFULNESS, sekä viimeisenä (6) ENERGISYYS ja JOYFUL

ACTIVATION näyttävät olevan samoista tunnesanoista koostuvia.

Musiikin herättämät tunteet

Kuva 2. Tunnesanojen kuvaava faktorirakenne. Harmaaksi värjätyt laatikot koostuvat pääosin negatiivista tunnesanoista. Lihavoidut laatikot ovat musiikin herättämien tunteiden kanssa yhteisiä faktoreita. Numerot kuvaavat faktorilatauksia.

Erona näyttäisi olevan jonkinlainen MIELIHVÄÄ ja nautintoa suomalaisissa tunnesanoissa kuvaava komponentti sekä PITÄMINEN, joka piti sisällään myötätunnon. Zentnerin esille tuomissa rakenteissa on

puolestaan hengellinen tai ylimaallinen komponentti (TRANSCENDENCE), joka ei tässä suomalaisessa aineistoissa tullut esille, vaikka vastaavia sanoja olikin tarjolla (*ylimaallinen*, jne.). Toinen suomalaisesta aineistosta puuttuva käsiterakenne oli TENSION eli jännitteisyys, jota lähimpänä lienee jonkinlainen käänteinen RAUHALLISUUS suomalaisessa materiaalissa. Vaikka aineistot ovat jotakuinkin yhtä laajat, täytyy pitää mielessä että ne ovat kuitenkin kerätty erilaisilta ihmisiltä, eri kulttuurissa ja kielialueella (Sveitsi), sekä se, että Zentnerin tutkimuksessa oli laajempi aineisto varmistamassa eksploratiivisen analyysirakenteen. Tästä huolimatta herää kysymys siitä, että erityisesti musiikin herättämät tunnerakenteet eivät ole täysin identtisiä eri tutkimusten ja kielialueiden välillä.

5. Yhteenveto

Huomionarvoista tuloksissa oli se, kuinka negatiivisesti painottuneita erityisesti musiikin havaittujen tunteiden lista oli verrattuna aiempiin kansainvälisiin tutkimuksiin (esim. Juslin & Laukka 2004; Juslin et al. 2011). Esimerkiksi tunteet kuten *viha*, *ikävä*, *raivo*, *aggressio*, *tuska*, *ahdistus*, *epätoivo*, *vitutus*, *kärsimys*, *suuttumus*, *yksinäisyys* ja *kiukku* sijoittuivat kaikki musiikin ilmaisemien tunteiden listan kolmenkymmenen tärkeimmän sanan joukkoon. Myös koettujen tunteiden listan kärkipäässä esiintyi *ikävä*, joka arvioitiin luonteeltaan selkeästi negatiiviseksi ($M = 2,7$). Nämä tulokset eivät ole täysin linjassa aiempien tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan musiikin kannalta relevantit tunteet ovat pääasiallisesti positiivisia (ks. esim. Zentner et al. 2008; Juslin & Laukka 2004). Aiemmista tutkimuksista poiketen myös *energisyys* paljastui yllättävän tärkeäksi sekä havaittujen että koettujen tunteiden listalla; perinteisesti musiikin rauhoittava vaikutus on painottunut vastaajien listauksissa (mm. Juslin & Laukka 2004; Zentner et al. 2008).

Tunnesanojen taustalla olevaa rakennetta lienee syytä analysoida tarkemmin käyttäen erilaisia faktorianalyysin mahdollisuuksia. Tästä huolimatta faktorit kirkastivat tunnesanojen välisiä suhteita ja toi mielenkiintoisella tavalla esille niin musiikin ilmaisemista kuin herättämistä tunteista poikkeuksellisia

piirteitä. Esimerkiksi *surun* vahva kuvautuminen ONNELLISUUS komponenttiin musiikin ilmaisemien tunteiden kohdalla, sekä negatiivisten tunnekokemusten lähes puuttuminen musiikin herättämien tunnekokemusten rakenteesta. Ainoastaan SURU komponenttia voidaan jollain tavalla pitää negatiivisten tunteiden edustajana, mutta tämäkin komponentti koostui paljolti karakteriltaan vain lievästi negatiivista tunnesanoista (esim. *haikeus*, *kaiho*, ja *ikävä*). Jatkossa taustalla olevaa rakennetta tulisi selvittää konfirmatorisen faktorianalyysin ja vielä laajemman aineiston avulla.

Oma lukunsa on tietenkin se, että tässä tutkimuksessa on pääosin tutkittu nuoria, akateemisesti koulutettuja aikuisia. Tämä saattaa näyttäytyä ongelmallisena koko väestöön yleistettäessä, mutta otos on vastaava aiempiin tutkimuksiin nähden (poikkeuksena Juslin et al., 2011). Toisaalta, juuri tämä väestönosa on musiikin suurkuluttajia ja nuoret käyttävät aktiivisesti musiikkia omien tunteidensa säätelyyn (Saarikallio & Erkkilä, 2007).

Mielenkiintoista on myös tarkastella sitä, kuinka erityyppiset sanat jakautuvat musiikin ilmaisemisiin ja musiikin herättämiin tunteisiin. Tunteet, jotka loistavat poissaolollaan koettujen tunteiden listan kärkipäässä, ovat juuri vahvan negatiivisesti latautuneet sanat, kuten *suru*, *raivo* tai *viha*. Musiikin kuvaamien tunteiden kärkeen taas eivät yltäneet monet yleisesti koetut positiivisesti latautuneet sanat, kuten *haltioituminen*, *virkeys* tai *tsemppi*. Tästä havainnosta voisi vetää johtopäätöksen, että keskimäärin suomalainen musiikinkuulija saa subjektiivisia, nautinnollisia ja positiivisia tuntemuksia kuunnellessaan negatiivisesti värityntä musiikkia. Tämä johtopäätös voidaan suhteuttaa aiempiin päätelmiin (Zentner et al. 2008; Istók et al. 2009), joiden mukaan perustunteet (*suru*, *ilo*, *viha* ja *pelko*) voidaan havaita ja ilmaista musiikin kautta, mutta niiden aikaansaamat tunteet koetaan positiivisina, koska musiikilliset emootiot eroavat arkipäiväisistä tunteista. Se, että musiikin ilmaisemien tunteiden lista näyttyy tässä tutkimuksessa noin selkeän negatiivisesti latautuneena, näyttäisi vahvistavan käsitystä suomalaisesta melankolisesta musiikkikulttuurista, jossa negatii-

viset tunteet koetaan positiivisina, voimaannuttavina ja jopa kauniina.

Lähteet

Gabrielsson, A. (2002). Emotion perceived and emotion felt: Same or different? *Musicae Scientiae, Special Issue, 2001-2002*, 123-147.

Istók, E., Brattico, E., Jacobsen, T., Krohn, K., Müller, M. & Tervaniemi, M. (2009). Aesthetic responses to music: A questionnaire study. *Musicae Scientiae*, 13 (2), 183-206.

Juslin, P. & Laukka, P. (2004). Expression, Perception, and Induction of Musical Emotions: A Review and a Questionnaire Study of Everyday Listening. *Journal of New Music Research*, 33 (3), 217-238.

Juslin, P., Liljeström, S., Laukka, P., Västfjäll, D. & Lundqvist, L.-O. (2011). Emotional reactions to music in a nationally representative sample of Swedish adults: Prevalence and causal influences. *Musicae Scientiae*, 15 (2), 174-207.

Lazarus, R. S. (1991). *Emotion and adaptation*. New York: Oxford University Press

Oatly, K. (1992). *Best laid schemes. The psychology of emotions*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Russell, J. A. (1980). A circumplex model of affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, 1161-78.

Saarikallio, S. & Erkkilä, J. (2007). The role of music in adolescents' mood regulation. *Psychology of Music*, 35, 88-109.

Saresma, T. (2007). *Omaelämäkerran rajapinoilla. Kuolema ja kirjoitus*. Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimuskeskus.

Schimmack, U., & Reisenzein, R. (2002). Experiencing activation: Energetic arousal and tense arousal are not mixtures of valence and activation. *Emotion*, 2, 412-417.

Sloboda, J. & Juslin, P. (2001). Psychological perspectives on music and emotion. Teoksessa P. N. Juslin & J. Sloboda (toim). *Music and emotion. Theory and research*. Oxford: Oxford University Press. 71-104.

Tuovila, S. (2005). *Kun on tunteet. Suomen kielen tunnesanojen semantiikkaa*. Oulu: University of Oulu.

Vuoskoski, J. K. & Eerola, T. (2012). Can sad music really make you sad? Indirect measures of affective states induced by music and autobiographical memories. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*.

Zentner, M., Grandjean, D. & Scherer, K. (2011). Emotions Evoked by the Sound of Music: Characterization, Classification, and Measurement. *Emotion*, 8 (4), 494-521.